

Abraý

Category: Edebi makalalar, Goşgular, Kitapcy, Türkmen dili
написано kitapcy | 22 январа, 2025

Abraý ABRAÝ

Geçen asyryň ýetmişinji ýyllarynyň aýaklarynda «Edebiýat we sungat» gazetinde makalam çap edilipdi. Onda milli aýdym-sazymyz barada söhbet edilip, käbir bagşylaryň, şol sanda Aman Gowşudowyň hem ençeme ýyllaryň dowamynda diňe üç aýdymynyň radioda berilýändigini, şol bagşylaryň aýdymalarynyň täze ýazgylary edilip, sungat muşdaklaryna ýetiriläýse gowy boljakdygy barada aýdylýardy. Şondan soň şol bagşylaryň birnäçe aýdymlary ýazgy edildi. Aman Gowşudowa «Türkmenistanyň at gazanan artisti» ady dakylady.

Günleriň birinde işläp otyrkam, bir garaýagyz adam salam berip gapydan girdi. Aman-saglykdan soň ol:

– Gazet-žurnallarda adyňyzy okap ýörite tanyşmaga geldim. Siziň «Umyt edýäris» diýen makalaňyzda adyny agzaýan bagşyňyz Aman Gowşudow meniň gullukdaşym, ýegre dostum, häzirem onuň maşgalasy bilen saçakly gatnaşýarys – diýdi.

Şol gezek ol redaksiýa goşgularyny hem getiren eken. Goşgular sowatly ýazylypdyr. Soň olar gazetde birnäçe gazek çap edildi. Gürrüňini edýän adamymyza Süleýman Öwezow diýýärle. Ol Magtymguly etrabyňyň Kürüždeý obasynda ýaşaýar. Mugallym, şahyr, folklorçy Magtymgulydan, Nowaýydan, Omar Haýýamdan, Puşkinden we beýleki nusgawy şahyrlardan süýjüdp gürrüň berýär welin, onsoň hezil et-de, diňle-de otur.

Süleýman Öwezow 1971-nji ýylda Magtymguly adyndaky Türkmen döwlet uniwersitetini tamamlap, görnükli edebiýatçy, belli magtymgulyşynas, professor Mäti Kösäýewiň ýolbaşçylygynda kandidatlyk dissertasiýasyny ýazmaga girişýär. Emma oňa dissertasiýany goramak miýesser etmeýär. Şol ýyllarda Mäti Kösäýew nähak töhmetiň pidasy bolup, garalanýar.

– «Süleýmana dissertasiýasyny goramaga kömek ediň diýip, mugallymlaryň üçüsine tabşyrandyryn, gaýrat et-de, gorajak bol» diýip, Mäti aga maňa hat ýazypdyr. Ýöne ol mugallymlar

hem het edip bilmediler – diýip, Süleýman ýatlaýar.

Süleýman 2006-njy ýylyň maý aýynyň bir güni ýanyma geldi. Halahwal soraşanymyzdan soň:

– Ýeri, Süleýman, ugur haýyrly? – diýip soradym.

– Çeper döredijilik bilen meşgullanýan mugallymlaryň, okuwçylaryň bäsleşigine gatnaşmaly diýip iberdiler – diýdi.

– Gowy taýýarlandyňmy?

– Gijiräk habar etdiler. Başardygymdan taýýarlandym öz-ä.

Bäsleşigiň şertleri bilen tanyşdym. Öz ýazan üç goşgyňy labyzly okamalydy. Magtymguly Pyragynyň bir goşgusyny ýatdan okap, teswirlemelidi. Şertlerden many alyp, Süleýmanyň üstünlik gazanjakdygyna ynamym bardy. Sebäbi ol goşgyny edil aýdym aýdýan ýaly gowy okaýardy. Teswirlemäge gezek gelende bolsa, ýokarda belleýşimiz ýaly, ol okumyş, gürrüňçil adam.

Süleýman tamany ödedi. Ol welaýat derejesinde geçirilen şol bäsleşikde birinji orna, ýurdumyz boýunça geçirilen bäsleşikde ikinji orna mynasyp boldy.

Ýokary okuw mekdebini tamamlap, öz obasynda türkmen dili we edebiýaty dersinden sapak berip başlan gursagy hyjuwdan doly ýaş ýigit işiniň daşyndan höwesek ýaşlary ýygnap, «Sumbar» atly folklor toparyny döredýär. Topar ýurdumyzda adygýar, Fransiýa, Polşa we beýleki ýurtlarda çykyş edip, baýrakly orunlary eýeleýär.

Ussat mugallym «Edebiýat dersinde zähmet terbiýesini berşim», «Erkin düzmeleriň üsti bilen okuwçylaryň döredijilik endiklerini ösdürişim» ýaly temalarda eden çykyşlary üçin Türkmenistanyň Bilim ministrliginiň Hormat hatlaryna mynasyp bolýar.

Kyrk ýyla golaý çagalara bilim berip, edep-ekram öwredip ýören mugallymyň ýaşy bir çene barsa-da gujurly, sagat görünýär. Ýogsam mugallymçylyga hysyrdyly, kyn iş diýilýär. Bu barada gürrüň gozganymyzda, ol:

– Mugallymçylyk ýeňil kär däl, elbetde. Ýöne meniň üçin mugallymçylyk etmek kyn bolmady. Şu käre ýüregim bilen berlenligimden bolmagam mümkin. Çaga halky gaty bilesigeliji, synçy bolýar. Olar birki sapaga gireniňde, seniň nähili hörpden gopýandygyňy bilýärler. Şeýle bolansoň, turuwbaşdan

olaryň ynamyna girmegi başarmaly. Okuwçylaryň ählisini öz çagaň ýaly görmeli, birine «balam», birine «janam» diýmeli, ýagşy sözüňi aýtmaly. «Ýagşy söz ýylany hinden çykarar» diýipdirler. Mahlasy okuwçylar mugallymdan çekinmesinler, gaýta sylasynlar, hormatlasynlar. Bu hemmesi däl. Geçýän sapaklaryň hem özüne çekiji bolmaly. Sapakdan daşgary çagalary gyzyklandyrjak zatlar, şeýle hem ýurdumyzda bolup geçýän täzelikler, özgerişler barada gürrüň bermeli. Geljek neslimiziň aňyna Watana, il-halka bolan söýgülerini çuň ornaşdurmaly. Mugallymçylyk eden uzak ýyllarymyň dowamynda şu zatlary etmäge çalyşdym. Belki, azabym ýerine düşendir. Okadan okuwçylarym niredede görseler-de, mähir, hormat bilen salamlaşýarlar, hal-ahwalymy soraşýarlar. Bu bolsa depämi gök diredýär – diýip, halypa mugallym gürrüň berdi.

– Süleýman Öwezow бүтін etrabymyzda hormatlanýan ussat, halypa mugallym. Ol mugallymçylyk eden uzak ýyllarynyň dowamynda çaga okatmagyň oňat göreldesini görkezdi, ençeme ýaş mugallymlara halypaçylyk etdi. Etrabymyz, welaýatymyz boýunça bäsleşikler geçirilse, nutuklar okamaly bolsa, Süleýman mugallyma ýüz tutýarys. Ol köplenç tamamyzy ödeýär. Ol Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň Balkan welaýat birleşiginiň «Balkan» welaýat gazeti bilen bilelikde geçiren «Göwünleri galkyndyrýan zamana» atly bäsleşiginiň hem ýeňijileriniň biri. Süleýman mugallym ýetişikli adam. Öňräk bir görsem, «Altyn asyr» teleýaýlymynda görkezilýän «Paýhas synagy» bäsleşiginde çykyş edip dur. Tüweleme, ýaşynyň bir çene baranlygyna garamazdan, çagalara göreldeli bilim, terbiýe bermegini, goşgy ýazmagyny dowam edýär – diýip, Magtymguly etrap bilim bölüminiň müdiri Orazgeldi Şemiýew Süleýman Öwezow baradaky pikirini beýan etdi.

Bizem şahyr, halypa mugallym Süleýman Öwezowyň janynyň sag, ömrüniň uzak, işleriniň rowaç bolmagyny arzuw edýäris.

Amanmyrat MAÝEW,
«Balkan». Edebi makalalar